

[Начало](#) > 2 - Съобщаване за извършено престъпление. Моите права по време на разследването или съдебния процес

2 - Съобщаване за извършено престъпление. Моите права по време на разследването или съдебния процес

Как мога да съобщя за извършено престъпление?

Можете да съобщите за престъпление, като подадете наказателна жалба до всеки полицейски орган, прокуратурата или съда. Можете да подадете жалба, ако сте жертва на престъпление, както и ако узнаете, че Ваш познат е жертва на престъпление, претърпял е вреди или е извършил престъпление. Отделните органи (т.е. полицията, прокуратурата, съдилищата) си сътрудничат помежду си и ако е необходимо, предават Вашата жалба на органа, който ще я разгледа допълнително. Наказателната жалба може да бъде подадена в писмен вид, чрез официално устно заявление или по електронен път със заверен електронен подпис. Тя следва да съдържа по-специално описание на извършеното деяние, Вашите данни за контакт и ако сте жертва на престъпление, описание на вредите, които сте претърпели, заедно с уточнение дали предявявате иск за обезщетение. Наказателната жалба не може да бъде анонимна, но ако поискате това, полицията или прокурорът няма да оповестят Вашите лични данни.

Как мога да разбера какво е развитието по случая?

Ако сте подали сигнал за престъпление или сте жертва на престъпление, полицията е длъжна да Ви уведоми за решението си. Решението е обозначено като заповед (*uznesenie*) и ще бъде връчено на адреса, който сте посочили в наказателната си жалба. Като лице, подало сигнала за престъплението, Вие ще бъдете *информиран за развитието по случая* (т.е. *повдигане на наказателно обвинение срещу конкретно лице, разширяване на обвинението, предаване на делото на друг орган, прекратяване, условно прекратяване или спиране на наказателното преследване*).

Имам ли право на правна помощ (по време на разследването или съдебния процес)? При какви условия?

За подаването на наказателна жалба не се изисква представителство от адвокат. Правната помощ може да бъде предоставена от организации, предоставящи помощ на жертвите, или, при определени условия, от Центъра за правна помощ. На по-късен етап от наказателното производство може да Ви бъде назначен адвокат за сметка на държавата.

Мога ли да поискам да ми бъдат заплатени направените разноски (за участие в разследването/съдебния процес)? При какви условия?

Ако сте призован като свидетел в рамките на досъдебното производство или съдебния процес, имате право на възстановяване на вече направени парични разходи, по-специално пътни разноски, разходи за храна и доказано с документи настаняване. Имате право на обезщетение за пропуснати ползи от работа или за други доказуеми загуби на доходи. Искането за обезщетение за разноските на свидетел трябва да бъде предявено в рамките на три дни от заседанието, в противен случай то се погасява по давност. Размерът му трябва да бъде определен не по-късно от петнадесет дни след предявяването на иска.

Ако сте в качеството на граждански ищец, държавата няма да поеме Вашите собствени разходи. Собствените разходи включват по-специално пътни разноски, обезщетение за загубеното време на упълномощения представител на гражданския ищец, пощенски такси и други допълнителни разходи.

Въпреки това, в качеството на граждански ищец, вече в рамките на наказателното производство имате право да получите обезщетение за разходите, необходими за ефективното предявяване на Вашия иск, включително разходите, направени за привличането на упълномощен представител. Тези разходи трябва да Ви бъдат възстановени от осъденото лице.

Мога ли да обжалвам, ако случаят бъде приключен, преди да се стигне до съд?

Не е задължително делото Ви да влезе в съда. То може да приключи с по-малко формална алтернативна процедура, която не завършва с решение за вина и наказание. Тези процедури включват например условно прекратяване на наказателното преследване, условно прекратяване на наказателното преследване на сътруднически обвиняем, спогодба или наказателно постановление. Наличието или липсата на право на обжалване зависи от Вашата позиция в процедурата и от това как е приключило наказателното производство. Независимо дали сте в качеството на граждански ищец, или лицето, което е съобщило за престъплението, Вие можете да подадете жалба срещу условното прекратяване на наказателното преследване или срещу условното прекратяване на наказателното преследване на сътруднически обвиняем. Съдебната спогодба не може да бъде обжалвана, тъй като се сключва с Вашето съгласие. Ако сте в качеството на граждански ищец, можете да подадете възражение срещу диспозитива на наказателното постановление във връзка с обезщетението за вреди. В този случай диспозитивът на наказателното постановление за обезщетение ще бъде отменен и съдът ще Ви насочи към гражданско производство, където можете да предявите иск за обезщетение.

Мога ли да участвам в съдебния процес?

Ако сте в качеството на граждански ищец, съдът ще Ви уведоми за основното заседание. Ако не се явите в съда, Вашият иск за обезщетение ще бъде разгледан въз основа на Вашите предходни молби, съдържащи се в досието. Ако сте само в качеството на лице, което съобщава за престъплението, можете да присъствате на основното заседание като член на обществеността.

Каква е официалната ми роля в съдебния процес? Например дали съм или мога ли да избира да бъда: пострадали от престъплението, свидетел, граждански ищец или частен обвинител?

Ако сте претърпели телесна повреда, ако е била нанесена щета на Вашето имущество (материално или нематериално), ако Вашите права и свободи са били нарушени или застрашени вследствие на престъпление, както и ако член на Вашето семейство е починал вследствие на престъпление, Вие ставате жертва на престъпление. Всяко лице, което твърди, че е жертва, се счита за такава, освен ако не се докаже обратното, независимо от това дали извършителят е бил идентифициран, преследван, или осъден. Правата, защитата и подкрепата на жертвите се уреждат от Закона за жертвите на престъпления.

В рамките на наказателното производство обаче жертвата може да има статут на вещо лице, пострадали или свидетел с всички права, които Наказателно-процесуалният кодекс предоставя във връзка с конкретния статут.

Жертва в наказателното производство е лице, което вследствие на престъплението е претърпяло телесна повреда, икономически, морални или други вреди, или чиито други защитени от закона права или свободи са били нарушени или застрашени.

Ако сте помолени (призовани) от правоприлагащ орган или съд да дадете показания като свидетел за факти, свързани с наказателното производство, които сте възприели със собствените си сетива, или ако се явите пред правоприлагащ орган или съд по собствена инициатива или по искане на някоя от страните, Вие ставате свидетел.

Словашкото наказателно право не включва понятието „частен обвинител“; в наказателното производство обвинителният акт се внася от прокурора.

Какви са правата и задълженията ми в това качество?

В качеството си на жертва на престъпление имате право на информация за това как да подадете жалба, за хода на наказателното производство и как да се свържете с организациите, които могат да Ви помогнат. При поискване от Ваша страна полицията или прокуратурата ще Ви помогнат да се свържете с организация, предоставяща помощ на жертвите на престъпления, която допълнително ще отговори на Вашите нужди. Имате право на експертна помощ, право да бъдете изслушан, право да бъдете третиран с уважение, внимание и разбиране, както и право да поискате обезщетение, ако сте станали жертва на тежко престъпление.

В качеството си на граждански ищец в някои случаи имате право да изразите изрично съгласие с наказателното преследване, да поискате обезщетение за вреди, да предложите събиране или допълване на доказателства, да представите доказателства, да направите справка и да се запознаете с досиетата, да присъствате на основното заседание и на публичното заседание по обжалване или споразумение за вина и приемане на наказание, да коментирате събраните доказателства, да направите заключително изявление, както и право на обжалване.

В качеството си на свидетел сте длъжен(а) да се явите, ако сте призован(а) от правоприлагащите органи и съда, и да дадете показания за това, което знаете за престъплението и извършителя или за обстоятелства, свързани с наказателното производство. Ако не се явите без основателна причина, може да бъдете изправен(а) пред съда.

Имате право да откажете да дадете показания като свидетел в три случая:

- ако ответникът е Ваш пряк роднина, брат или сестра, осиновител, осиновено дете, съпруг или несемеен партньор;
- ако по този начин бихте изложили себе си или близък човек на риск от наказателно преследване;
- ако по този начин бихте нарушили тайната на изповедта или поверителността на информацията, която Ви е поверена като лице, задължено да пази конфиденциалност, или като лице, което оказва духовни грижи.

Имате право на правна помощ и на присъствие на адвокат по време на разпита, както и право да се запознаете с протокола и да поискате той да бъде допълнен или поправен. Имате право на възстановяване на необходимите разходи (напр. пътни разноски) и на пропуснати ползи от работата — възнаграждения на свидетели. Искането за възнаграждение на свидетел трябва да бъде предявено в рамките на три дни от заседанието.

Мога ли да правя изявления или да представям доказателства по време на съдебния процес? При какви условия?

В качеството си на граждански ищец имате право да присъствате на основното заседание и да предложите доказателства, които да бъдат събрани от съда. Можете също така да коментирате доказателства, които вече са били събрани. След като съдът обяви събирането на доказателства за приключено, не могат да се подават други искания.

В края на заседанието (но може да има и няколко заседания) имате право да направите заключително изявление. Съдържанието му не е точно определено, така че от Вас зависи какво ще решите да кажете. Можете да си носите Вашите бележки. Вашият упълномощен представител, ако имате такъв, ще направи заключителното изявление.

Каква информация ще получа по време на съдебния процес?

Всяко взето решение (съдебно решение, заповед, наказателно постановление) винаги се връчва на Вас в качеството Ви на граждански ищец. Решението ще бъде връчено директно на Вашия упълномощен представител, ако сте определили такъв.

Ще имам ли достъп до съдебната преписка?

Можете да решите да се запознаете с преписката на всеки етап от наказателното производство. Искането за справка с преписката следва да бъде отправено до компетентния правоприлагащ орган. Можете да подадете искането си в писмен или устен вид. В такъв случай компетентният орган по принцип е длъжен да уважи искането на гражданския ищец, като посочи мястото, датата и часа на този процесуален акт. При извършването на справки с преписките трябва да се вземат всички необходими мерки, за да се предотврати разкриването на класифицирана информация, търговски и банкови тайни и др.

■ Последна актуализация: 27/03/2023

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.